

NVE Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091
0301 OSLO

Vår ref.: 201601817-21
Deres ref.: 201607031-3

Lillehammer, 16. februar 2017

Høringssvar - Midlertidig manøvreringsreglement for Hunderfossen kraftverk

Viser til høringsbrev fra NVE datert 20.01.17, hvor det bes om innspill til Opplandskraft DA sin søknad om midlertidig manøvreringsreglement for Hunderfossen kraftverk.

Bakgrunn

NVE har mottatt søknad fra Opplandskraft DA om et midlertidig manøvreringsreglement for Hunderfossen kraftverk, gjeldende for en 5-års periode fra våren 2017. Det skal i denne perioden også gjennomføres vitenskapelige undersøkelser knyttet til virkningene av endret manøvreringsreglement.

Søknaden inneholder en redegjørelse av sakens bakgrunn, en beskrivelse av gjeldende konsesjon og manøvreringsreglement, dagens status for hunderørretbestanden, hvilke flaskehalser som finnes i Hunderørretens livssyklus og mulige forbedringstiltak, forslag til nytt manøvreringsreglement, aktuell overvåkning og undersøkelser, og en kostnadsberegning ved gjennomføring av tiltak. Oppsummert er hensikten med det omsøkte tiltaket å finne gode løsninger som i større grad ivaretar hensynet til hunderørreten, gjennom økt vannføring i oppvandring- og nedvandningsperioder samt økt minstevannføring om vinteren, for å bedre forhold knyttet til gyting, nedvandring, og naturlig rekruttering.

Som følge av krav fra AL Lågen Fiskeelv om omgjøring av manøvreringsreglementet for Hunderfossen kraftverk i 2008, nedfelte Opplandskraft DA flere av tiltakene som ble foreslått i tilsvaret datert 04.03.09 ned i en intern manøvreringsinstruks. Denne har vært praktisert siden 2013, og det omsøkte tiltaket baserer seg i stor grad på denne interne instruksen. Det er i tillegg foreslått ytterligere forbedringer, blant annet i form av økt minstevannslipp gjennom vinteren. Gjeldende reglement har ingen krav til lukebruk og lokkeflommer, men flere tiltak knyttet til dette har vært praktisert i den interne instruksen. Det er i det omsøkte tiltaket videre foreslått flere tiltak i forbindelse med lokkeflommer og lukebruk, utover det som allerede praktiseres i henhold til den interne instruksen.

Postadresse:
Postboks 988
2626 LILLEHAMMER
Org. nr: 961382335

Besøksadresse:
Kirkegt. 76, Lillehammer
Bankkonto: 2000 09 50018
E-post: postmottak@oppland.org

Saksbehandler:
Mari Olsen
Telefon: 905 82 024
E-post: Mari.Olsen@oppland.org

Opplandskraft DA mener det er knyttet usikkerhet til effekten av økt minstevannføring om vinteren og til hvordan oppvandring i fisketrappa responderer på ulike vannslipp og lukkemanøvreringer. De mener derfor det er hensiktsmessig å gjennomføre en prøveperiode sammen med vitenskapelige undersøkelser for å vurdere kost og nytte, og eventuelt gjøre justeringer, før det sendes søknad om varig endring av manøvreringsreglementet.

NVE ber om innspill til forslaget om midlertidig manøvreringsreglement, og til de foreslåtte undersøkelsene i prøveperioden.

Vurdering

Midlertidig manøvreringsreglement

Oppland fylkeskommune ser på det som veldig positivt at Opplandskraft DA selv har tatt initiativ til og søkt om et endret midlertidig manøvreringsreglement for Hunderfossen kraftverk. Etter vår mening vil omsøkte tiltak være positivt for å styrke storørretstammen i Mjøsa/Gudbrandsdalslågen, en nasjonalt verneverdig stamme som har blitt påvirket av kraftverksutbyggingen og gjeldende konsesjon og manøvreringsreglement. Vi har ingen konkrete innvendinger mot det omsøkte manøvreringsreglement, og at kraftverket manøvreres etter dette.

Regional vannforvaltningsplan for vannregion Glomma

Gudbrandsdalslågen (Hunderfossen kraftverk) står som et prioritert vassdrag for innkalling etter vannressurslovens § 28 i vedtatt regional plan for vannforvaltning i vannregion Glomma. Som en sterkt modifisert vannforekomst (SMVF) har vassdraget fått økologisk miljømål "godt økologisk potensial (GØP)" med måloppnåelse innen 2021, der en styrket storørretbestand er nevnt spesielt som en konkretisering av miljømålet. Videre i planen utdypes det følgende om hvilke utfordringer som er knyttet til måloppnåelse og foreslåtte tiltak for en forbedret miljøtilstand i vassdraget:

Prioritert eller påvirket vassdragsavsnitt	Prioriterte miljøtema	Reguleringens påvirkning på prioriterte miljøtema	Aktuelle tiltak for miljøforbedring	Begrunnelse for prioritering	Hjemmel
Mjøsa og Gudbrandsdalslågen opp til Harpefoss.	Storørret.	Problemer med opp og nedvandring av fisk forbi kraftverket. Perioder med uheldig lav vannføring, tidvis brå vannføringsendringer	Økt vannføring i kritiske perioder, justering av manøvreringsreglement for å få mykere overganger, lokkevannslipp (lokkevannslipp for oppvandring og nedvandring, til luker som ivaretar fiskens vandring er etablert), omløpsventil i kraftverket, biotiltak/fiskesperre.	Særlig viktig område for rekruttering av landets mest storvokste storaurestamme (Hunderauren). Svært stor miljøgevinst. Antatt moderat kostnad og produksjonstap.	Omgjøring av vilkår. Vannressurslovens § 28.

Flere av de overnevnte aktuelle tiltakene for miljøforbedring vil bli gjennomført hvis tillatelse til nytt midlertidig manøvreringsreglement blir gitt, noe som etter vår mening i stor grad vil bidra til at vedtatt

miljømål oppnås. Omsøkte tiltak er således ikke i konflikt med regional plan for vannforvaltning i vannregion Glomma.

Foreslåtte tiltak

Nedvandringsproblematikken kan ikke, etter vår mening, løses kun ved endret lukemanøvrering og ved bruk av lokkeflommer. SWECO har, i forbindelse med Fylkesmannens pålegg om tiltak for å sikre at nedvandrende fisk i minst mulig grad går gjennom turbinene, gjennomført undersøkelser for å belyse realistiske tiltak knyttet til dette. Det er så langt ikke konkludert med noen tiltak som har en akseptabel kost/nytte - effekt. Opplandskraft DA ønsker også å avvente resultater og anbefalinger fra SafePass, som har et forskningsprosjekt med målsetting om å finne gode vandringsløsninger for fisk forbi kraftverk. Vi mener at det må en fysisk barriere til som hindrer nedvandrende fisk fra å gå i turbinløpet, og anmoder om at en løsning på dette blir avklart så fort som mulig.

Det foreslås å øke minstevannføringen til 7 m³/s i perioden 21.9 - 5.11, for å øke tilgjengelige gytearealer. I den sammenheng økes også minstevannføringen gjennom vinteren til 5 m³/s, for å sikre at ingen nye gyteområder som blir tatt i bruk under økt minstevannføring i perioden 21.9 - 5.11 vil bli tørrlagt. Dette mener vi er et viktig og positivt tiltak, men etterlyser informasjon om på hvilket grunnlag man med sikkerhet kan si at ingen nye gyteområder blir tørrlagt ved en nedgang fra 7 m³/s til 5 m³/s.

Midlertidig manøvreringsperiode

Oppland fylkeskommune mener at 5 år er en for kort periode til å se effekter av endret manøvreringsreglement på storørretbestanden. Hunderørreten har et langt livsløp, og kommer først tilbake til elva som gytevandrer 7-8 år etter at den ble klekket i elva. Vi mener at Opplandskrafts omsøkte forslag til midlertidig manøvreringsreglement er et godt utgangspunkt for nytt, varig manøvreringsreglement, som kan legge grunnlaget for en omgjøring etter vannressurslovens § 28. Ved at det gis tillatelse til midlertidig manøvreringsreglement i en 5-års periode vil kraftverket etter endt periode igjen kunne manøvreres etter dagens reglement, fram til et eventuelt vedtak om omgjøring er fattet. Dette kan ta lang tid, og vi mener det ville vært mer hensiktsmessig å utarbeide nye vilkår gjennom en omgjøring, og deretter gi et prøvereglement for manøvreringen. Flere av tiltakene som er foreslått i søknaden er helt eller delvis praktisert siden 2013 i henhold til den interne instruksen, og har vist seg å ha god effekt. Man vil også ved en omgjøring etter vannressurslovens § 28 ha mulighet til å få inn standard naturforvaltningsvilkår, en mulighet man mister ved en slik behandling det er lagt opp til nå.

Konklusjon

Oppland fylkeskommune mener omsøkte midlertidige manøvreringsreglement vil være positivt for storørrestammen i Mjøsa/Gudbrandsdalslågen, og bidra til å oppfylle miljømålet som er fastsatt i regional vannforvaltningsplan for vannregion Glomma. Vi vil likevel anbefale NVE på det sterkeste om å ikke vente med behandlingen av kravet om omgjøring av konsesjonsvilkårene til etter endt 5-års prøveperiode. Opplandskrafts omsøkte forslag til midlertidig manøvreringsreglement er et godt utgangspunkt for nytt manøvreringsreglement, og vi mener derfor at NVE snarest burde igangsette en omgjøring av tillatelsen til kraftverket etter vannressurslovens § 28.

Med hilsen

Kristin Loe Kjelstad
Teamleder plan og miljø
Regionalenheten

Mari Olsen
Rådgiver vann- og fiskeforvaltning
Regionalenheten

Brevet er godkjent elektronisk og sendes uten underskrift iht. interne rutiner.

Kopi til: Fylkesmannen i Oppland, Postboks 987 , 2604 LILLEHAMMER
Lillehammer kommune, Postboks 986, 2626 LILLEHAMMER
Øyer kommune, Kongsvegen 325 - Tingberg, 2636 ØYER
Østfold fylkeskommune, Postboks 220, 1702 SARPSBORG